

УДК 911.3:32

ГЕОГРАФІЯ ВПЛИВУ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ УКРАЇНИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2014 р.

Тарас Козак

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, 79000, м. Львів, Україна*

На підставі опрацювання літературних джерел конкретизовано сутність поняття політичного впливу в географічних реаліях. Розглянуто роль електоральної підтримки як основи для впливовості. Окреслено вагоме значення впливу політичних партій на територіально-політичну структуру суспільства, на його цілісність, стабільність. Досліджено просторові закономірності поведінки населення в зв'язку з виборами до законодавчого органу державної влади України. Проаналізовано результати позачергових парламентських виборів до Верховної Ради України 2014 р. в контексті географії впливу політичних партій України. Висвітлено особливості розподілу голосів за партії у розрізі сільського і міського населення. Виявлено позитивні та негативні тенденції виборчої кампанії. Запропоновано рекомендації щодо гармонізації партійно-політичної системи.

Ключові слова: вибори, вплив, електоральна підтримка, округ, партійно-політична система, політична партія.

Географія виборів (електоральна географія) та географія партій – основний напрям політико-географічних досліджень. В Україні цей напрям почав розвиватись із кінця 80-х–початку 90-х років ХХ ст., саме тоді загальноукраїнські електоральні відмінності стали предметом дослідження соціології, політології, статистики, психології та електоральної географії. Географію виборів вивчали як географи, так і вчені з суміжних наук: В. Березинський, С. Білоусов, А. Голод, Е. Гугнін, І. Доцяк, О. Зубченко, О. Козуб, Т. Кучеренко, А. Литвин, О. Михайлич, Ю. Остапець, Н. Хома. Ці науковці дослідили проблематику політичних функцій території, виборчої поведінки населення, регіональних особливостей електорального простору з позиції геопросторового аналізу. Водночас не вивчений широкий спектр питань, які пов'язані з впливом політичних партій, обґрунтуванням оптимізації партійно-політичної системи.

Політичний вплив є порівняно новою категорією в географічній науці, тому необхідно детальніше уточнити та розширити це поняття. У загальному баченні під впливом розуміють певні дії (чинники) примусового й непримусового характеру, що спрямовані на зміну панівного стану чи поведінки суспільства, окремого індивіда або соціальної групи. Тому політичний вплив – це пряма або опосередкована дія політичної сфери на територіальну організацію суспільства чи його окремих частин: населення, виробничу, соціальну, духовну та природно-ресурсну сферу. У географічних реаліях політичний вплив виявляється через змістовні функції території (економічні, соціальні, політичні (у тім числі електоральні), інформаційні) тощо. Саме ці характеристики і створюють широке теоретико-методологічне поле для подальшого опрацювання категорії політичного впливу в географічній науці. Такі дослідження зумовлені сучасними зовнішніми та внутрішніми геополітичними викликами. Без сумніву, географія впливу політичних

партій є своєрідним індикатором стану територіально-політичної системи держави. У суспільстві роль політичних партій є однією з головних у контексті цілісності держави, формуванні політичного курсу країни, визначенні її зовнішньої політики та гостратегії. Партійний вплив – один із чинників, який визначає консолідацію, соціально-економічну стабільність, збалансовує доцентрові та відцентрові тенденції в країні тощо. Сумарний же вектор впливу політичних партій України не сприяє зрівноваженню загальнодержавних та регіональних інтересів, а територіальна партійно-політична система переживає складні процеси становлення. В українській політико-географічній літературі географія впливу політичних сил уже частково відображена в публікаціях М. Дністрянського [1], В. Миронюка [2], Н. Омельченка [4], О. Склярської [5], Є. Хана [6], Ю. Шведа [7], В. Шишацького [3], Б. Яценка [8] та ін. Ключовим показником впливовості політичних партій і блоків є конфігурація їхньої електоральної підтримки, яка й дає найбільше матеріалу для оцінення напрямів геополітичних орієнтацій. Оскільки рівень підтримки партій виявляється насамперед у ході виборів на пропорційній основі (за партійними списками), то певні висновки з цього приводу можна зробити на підставі аналізу результатів виборів [1].

Отже, об'єктом дослідження є електоральні відмінності України за результатами позачергових парламентських виборів 2014 р., адже саме вибори мають вагомое суспільноформувальне значення (результат незапрограмований та впливає на подальшу долю адміністративних одиниць, території держави загалом). Для дослідження диференціації виборчих уподобань проаналізовано симпатії виборців на всіх окружних виборчих округах, які функціонували під час позачергових виборів до Верховної Ради України 2014 р. Інформацію про кількість голосів, відданих за партію чи блок, узято з офіційного сайту Центральної виборчої комісії України [9].

Результати виборів зіставлено з соціально-географічними реаліями (особливостями розселення, географічним положенням поселень, розміщенням ареалів компактного розселення етнічнонаціональних спільнот і груп).

Позачергові парламентські вибори до Верховної Ради України 2014 р. відбувалися в умовах інформаційного тиску, окупації Автономної Республіки Крим та численних терористичних актів на сході України з боку Російської Федерації. Тому, згідно з частиною п'ятою статті 8 закону “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”, вибори на території Автономної Республіки Крим (округи 1–10) і міста зі спеціальним статусом Севастополь (округи 224, 225) не проводили. Також не відбулися вибори в дев'яти округах Донецької (41–44, 51, 54–56, 61) і шести округах Луганської (104, 105, 108–111) областей. Відповідно, свій громадянський обов'язок не змогли виконати понад 6 млн громадян. Особливістю голосування стало впровадження відривних талонів військовослужбовцям. Завдяки цьому військові мали право голосу в найближчому населеному пункті, відповідно до місця свого дислокування. Під цю категорію підпадали лише ті, хто перебував у базових таборах, штабах чи на військових позиціях у тилу. Військовослужбовці, які були на передовій, здебільшого, втратили конституційне право голосу, а це приблизно 20 тис. осіб. Водночас позитив у тому, що мали змогу проголосувати біженці з Донбасу за пред'явленням паспорта.

Законом “Про вибори народних депутатів України” визначено п'ятивідсотковий прохідний бар'єр і змішану систему: 225 депутатів обирають у загальнодержавному багатомандатному окрузі за виборчими списками від політичних партій, а інші 225 – за

мажоритарною системою в одномандатних округах. Окремим списком було репрезентовано 29 політичних партій. Порівняно з парламентськими виборами 2012 р. передбачено участь блоків, які складаються з партій.

Середовище колишніх провладних політичних сил представляли, зокрема, Опозиційний блок (більшість – колишні члени Партії регіонів, що уже не виступала окремою політичною силою), Комуністична партія України. Найбільш розпорощеним виявилось середовище національно-демократичних сил, з яких п'ятивідсотковий бар'єр подолали (див. таблицю) Народний фронт, Блок Петра Порошенка, Об'єднання “Самопоміч”, Радикальна партія Олега Ляшка, Всеукраїнське об'єднання “Батьківщина”.

Значну підтримку Народний фронт одержав в областях Львівській, Івано-Франківській, Волинській, Тернопільській, Чернівецькій і ще у десяти областях набрав понад 20 % голосів (крім Одеської, Харківської, Донецької та Луганської областей). Загалом по Україні підтримка становила 22,14 %, що гарантувало провідну позицію цієї партії в пропорційній частині виборів. Також найбільше прихильників партія мала у закордонному виборчому окрузі – 25 % (10 тис.). Багато науковців вважає, що особистий рейтинг прем'єр-міністра Арсенія Яценюка переріс у значний електоральний ресурс Народного фронту. Найбільше голосів виборців Блок Петра Порошенка (БПП) здобув на малій батьківщині президента України (П. Порошенко) – Вінниччині (37,45 %). Також опорою були 14 областей, зокрема, місто Київ (23,95 %). Найменші показники по країні зафіксовані в Запорізькій, Харківській, Луганській областях. По Україні підтримка становила 21,82 %. Загалом результат підтримки БПП став меншим, аніж персональний здобуток П. Порошенка на виборах Президента України 2014 р. Найбільша різниця у відсотках характерна для електорально-динамічних західних областей, а менша – для більш електорально-консервативних східних областей. Загальна різниця становила 33 % (6 млн виборців). Об'єднання “Самопоміч” добротний результат отримало в Києві (21,39 %), Львівській обл. (18,78 %) та інших західноукраїнських областях (10 %). Найменший кредит виборчої довіри в Донецькій обл. (3,85 %), що помітно контрастує на тлі помірної підтримки центральноукраїнських областей (5–10 %). По всій Україні підтримка становила 10,97 %. Вплив Опозиційного блоку мав яскраво виражену просторову тенденцію: частка голосів, відданих за них, зростала у східному і південному напрямках, досягаючи максимальних значень у Харківській (32,16 %), Луганській (36,59 %) і Донецькій (38,69 %) областях. Загалом по Україні підтримка становила 9,43 %. Опорою Радикальної партії Олега Ляшка стали Чернігівська (16,42 %), Кіровоградська (11,67 %), Полтавська (10,85 %), Житомирська, Сумська, Черкаська області; найменші результати в Донецькій (4,14 %) та Івано-Франківській (4,85 %) областях.

По Україні підтримка становила 7,44 %. Зазначимо, що голосування за цю партію було найбільш рівномірним і територіально роззосередженим по всій території України. Всеукраїнське об'єднання “Батьківщина” одержало найліпші результати в Кіровоградській (8,34 %), Хмельницькій (7,65 %), Волинській (7,48 %), Чернівецькій, Сумській областях, а найгірші – в Харківській (3,88 %), Луганській (2,33 %) та Донецькій (1,95 %). Виділяється прохідний показник для партії в Херсонській обл. (5,68 %), на відміну від інших областей півдня та південного сходу України, а також непрохідний показник для партії в Львівській обл. (4,73 %) на тлі підтримки в західних областях. Загалом по Україні підтримка становила 5,68 %.

Відсоток голосів, поданих за політичні партії і блоки, що подолали п'ятивідсотковий бар'єр на позачергових виборах до Верховної Ради України 2014 р.

Регіони	Політичні партії і блоки					
	Народний фронт	Блок Петра Порошенка	Об'єднання "Самопоміч"	Опозиційний блок	Радикальна партія Олега Ляшка	ВО "Батьківщина"
АР Крим	-	-	-	-	-	-
Вінницька	22,41	37,45	7,59	2,26	6,09	6,6
Волинська	33,22	16,89	11,46	1,47	9,7	7,48
Дніпропетровська	12,24	19,48	8,59	24,27	7,59	4,66
Донецька	6,14	18,22	3,85	38,69	4,14	1,95
Житомирська	26,39	23,03	9,12	3,3	10,63	6,52
Закарпатська	25,63	28,05	9,63	2,41	6,83	5,12
Запорізька	10,91	16,94	8,59	22,18	5,92	4,61
Івано-Франківська	37,48	18,25	14,69	0,54	4,85	6,19
Київська	28,25	24,28	13,13	2,67	6,91	6,56
Кіровоградська	23,66	21,73	7,9	7	11,67	8,34
Луганська	5,94	14,32	5,14	36,59	5,36	2,33
Львівська	33,03	20,42	18,78	0,71	5,35	4,73
Миколаївська	14,04	20,64	7,71	15,88	7,78	4,65
Одеська	9,76	19,63	7,23	18,05	5,41	4,44
Полтавська	23,33	23,24	9,22	5,33	10,85	6,22
Рівненська	29,31	24,21	11,08	1,75	7,91	6,65
Сумська	21,81	25,09	8,28	4,64	10,61	7,19
Тернопільська	36,5	19,73	11,3	0,61	6,59	6,31
Харківська	8,13	15,17	7,49	32,16	6,38	3,88
Херсонська	16,14	22,26	6,7	10,39	8,98	5,68
Хмельницька	26,09	24,98	10,39	2,23	9,33	7,65
Черкаська	26,79	22,5	9,83	2,76	10,05	6,44
Чернівецька	32,39	21,2	8,56	2,85	8,79	7,45
Чернігівська	19,49	21,46	7,63	3,88	16,42	7,43
м. Київ	18,7	23,95	21,39	3,69	3,54	5,22
м. Севастополь	-	-	-	-	-	-
Україна	22,14	21,82	10,97	9,43	7,44	5,68

Джерело: складено за офіційними даними Центральної виборчої комісії України [9].

За результатами виборів до Верховної Ради України пройшли шість політичних партій (див. рис. 1).

Залежно від відсотка голосів, отриманих на виборах, у Верховній Раді України визначено кількість депутатських мандатів від тієї чи іншої політичної партії (див. рис. 2).

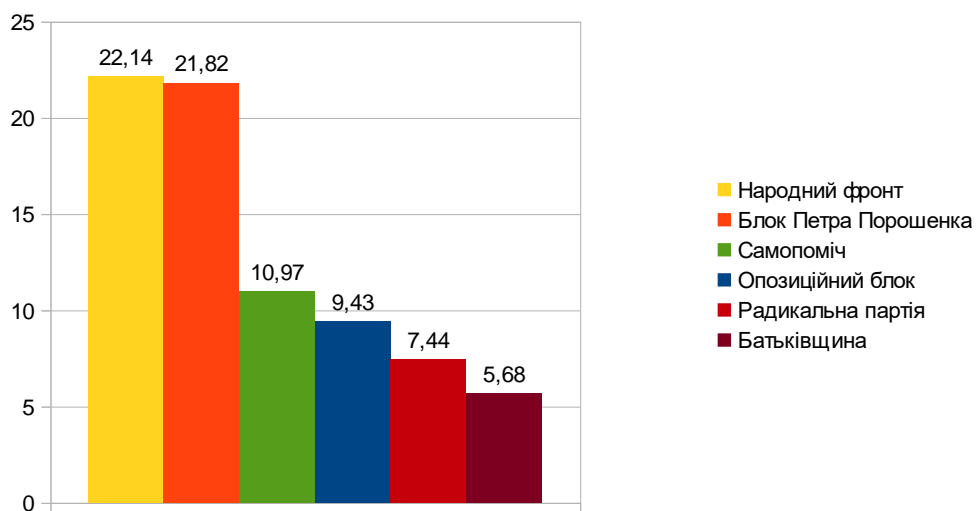

Рис. 1. Результати парламентських виборів 2014 р., %

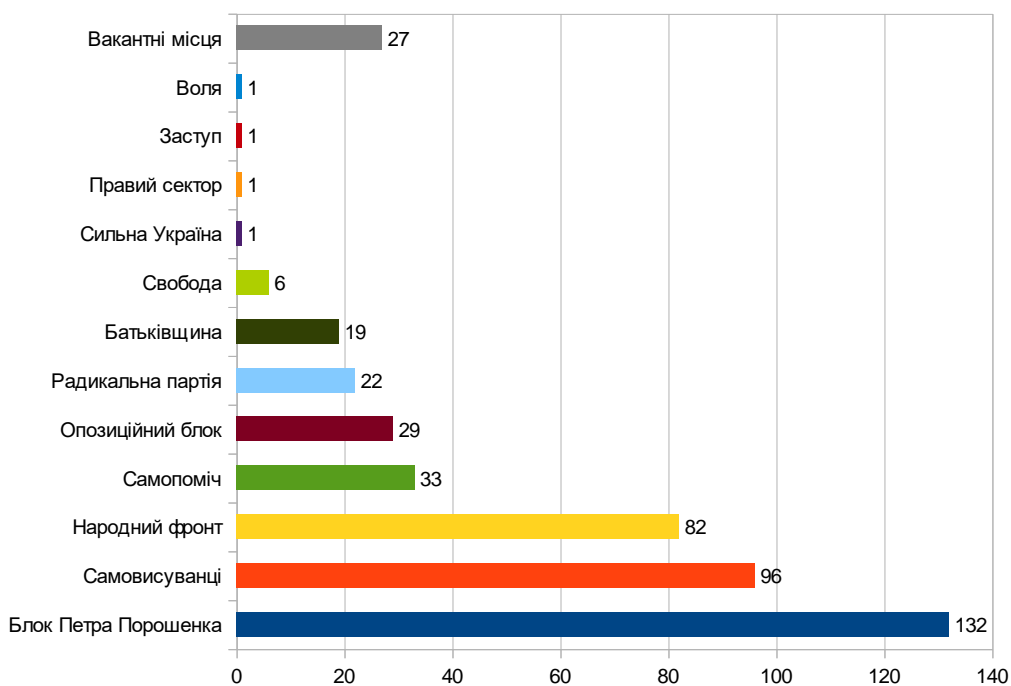

Рис. 2. Кількість депутатських мандатів у Верховній Раді України VIII скликання

П'ять політичних сил, а саме – Народний фронт, Блок Петра Порошенка, Об'єднання “Самопоміч”, Радикальна партія Олега Ляшка, Всеукраїнське об'єднання “Батьківщина” підписали коаліційну угоду, тому прогнозовано Опозиційний блок сформував

парламентську опозицію. Хоча наголосимо, що Опозиційний блок не є синонімом опозиції, бо вона в загальному розумінні демократії діє незалежно від своїх ідеологічних переконань лише в інтересах народу. Парламентарі, які представляють Опозиційний блок, у попередній політичній діяльності продемонстрували свою опозиційність до української державності, тим самим скомпроментували себе. Отже, уважаємо, що роль опозиції на себе можуть перейняти громадські активісти та журналісти. Також можлива внутрішня опозиція між фракціями, які формально є представниками коаліції.

Показовим став і той факт, що Комуністична партія України, яка генетично виходить із російського більшовизму, з сильними проросійськими настроями, євразійськими геополітичними орієнтаціями, поєднаними з ідеями реставрації СРСР, уперше за часів української незалежності не представлена в законодавчому органі державної влади України. Хоча теоретично, навіть без урахування голосів Криму та Донбасу, вона могла потрапити до Верховної Ради, якби мобілізувала електорат виборців 2012 р., який тоді становив понад 1 млн осіб. Вона пододала п'ятивідсотковий бар'єр у восьми південно-східних областях: найбільше отримала в Донецькій (10,25 %) та Луганській (11,88 %) областях, проте навіть не досягла 1 % підтримки в Львівській, Івано-Франківській та Тернопільській областях. Загалом по Україні підтримка становила 3,88 %.

Близьке до подолання п'ятивідсоткового бар'єра було праворадикальне Всеукраїнське об'єднання "Свобода", найбільші показники якого припали на Івано-Франківську (8,81 %) і Тернопільську (8,18 %) області. Загалом по Україні підтримка становила 4,71 %. Шість кандидатів від партії "Свобода" перемогли в одномандатних округах. У закордонному виборчому окрузі "Свобода" поступилась конкуренту за націонал-патріотичний електорат – "Правому сектору". Уважаємо, що основною хибою "Свободи" став вузький акцент на патріотичній ідеології без соціально-економічної платформи дій. Серед партій, які не подолали бар'єра, виділяється "Сильна Україна" (лідер С. Тігіпко), що посіла дев'яте місце за кількістю голосів виборців (491 471 голос – 3,11 %), і "Громадянська позиція" (лідер А. Гриценко), що посіла десяте місце за кількістю голосів виборців (489 523 голос – 3,10 %).

З аналізу соціально-демографічних характеристик виборів помітно, що міське населення найбільшу підтримку висловило Блоку Петра Порошенка, сільське – Народному фронту. Розподіл голосів за партії в розрізі сільського і міського населення дає перелік округів, у яких партія набрала більше половини голосів виборців. За Народний фронт охочіше голосували периферійні округи, тоді як в обласних центрах відсоток цієї партії менший. Наприклад, у місті Івано-Франківськ (територіальний виборчий округ (ТВО) 83) підтримка становила 29,11 %, а по виборчому округу, який оточує місто – ТВО 84, що охоплює м. Бурштин, частину обласного центру, Тисменицький, Тлумацький райони, частину Галицького району, – 38,65 %. Можливо, це зумовлено тим, що міським виборцям Західної України більше до вподоби припала "Самопоміч". У центральноукраїнських областях такої закономірності не виявлено. Виборець Блоку Петра Порошенка тяжіє до міст. Наприклад, у Вінниці (ТВО 11, 12) блок мав підтримку понад 40 %, Києві – 23,95 % (ТВО 213–223), Ужгороді – 22,31 % (ТВО 68). Підтримка Всеукраїнського об'єднання "Батьківщина" припадала на сільську місцевість. З результатів голосування чітко видно, що міста, особливо обласні центри, проголосували набагато гірше, наприклад, у місті Чернівці (ТВО 201) Юлію Володимирівну Тимошенко підтримали 5,89 %, а в сусідньому ТВО 202, який охоплює Сторожинецький, Вижицький, Кіцманський, Путильський райони, – 8,86 %, що

є одним із найвищих показників в Україні (Бобринець у Кіровоградській обл. та Узин у Київській обл. – приблизно 9,5 % максимум). Об'єднання “Самопоміч” у всіх областях України, крім Житомирської, набирало більше голосів в обласних центрах. Найбільше в Івано-Франківську, чотирьох округах Львова, Дрогобичі, Червонограді, Києві, Тернополі, Луцьку, ніж на периферії. Що цікаво, ця сама закономірність для центральноукраїнських регіонів характеризувала результати “Свободи” на парламентських виборах 2012 р. Виборець Радикальної партії Олега Ляшка головно зосереджений у сільській місцевості, наприклад, ТВО 99 м. Кіровоград – 7,10 %, а виборчий округ, який оточує місто – ТВО 100, що охоплює частину Кіровського та Ленінського районів міста, Бобринецький, Вільшанський, Добровеличківський, Кіровоградський, Компаніївський, Новоукраїнський райони та смт Нове, – 13,30 % (Бахмач, Чернігівська обл. – 24 % максимум). На Чернігівщині, Кіровоградщині, Полтавщині, Сумщині, Житомирщині та Черкащині партії вдалося подолати десятивідсотковий рівень, причому в усіх цих регіонах периферійні округи підтримували “радикалів” приблизно у півтора раза більше, ніж обласні центри. Натомість список регіонів, де Радикальна партія виявила найгірший результат, засвідчує, що цій політичній силі важко вплинути на електоральні симпатії виборців поза межами аграрних центральноукраїнських районів. За структурою розселення рівень підтримки населення в Опозиційного блоку вищий у містах, ніж у сільській місцевості. Прихильність у містах пояснюють тим, що базовий електорат партії здебільшого проживає в урбанізованих східних областях – Донецькій, Луганській, Харківській, Дніпропетровській та Запорізькій.

Статеві-вікові залежності свідчать про переважання молоді серед електорату Правого сектора, “Самопоміч”, а традиційно старшого віку серед прихильників Комуністичної партії та Опозиційного блоку. Значна чоловіча підтримка характерна для партій (так звані чоловічі партії) Правий сектор, “Свобода”, Громадянська позиція, Радикальна партія Олега Ляшка, відповідно, жіноча (“жіночі партії”) – для Опозиційного блоку, Народного фронту, “Батьківщини”, “Заступу”. Решті партій притаманна зрівноважена статеві-вікова структура.

Позачергові парламентські вибори 2014 р. відобразили кілька позитивних моментів, насамперед – збільшення підтримки населенням національно-демократичної ідеології, тобто консолідаційного чинника. Позитивною стала ситуація й у географічному аспекті – збільшилися території, де популярні національно-демократичні ідеї. Загалом виборчий процес відбувався спокійно, централізовано, по всій Україні не працював адміністративний ресурс та не були задіяні кримінальні елементи. Результати виборів засвідчили значні проукраїнські настрої населення. У підсумку склад парламенту оновлено на 60 %, хоча простежується частковий непрофесіоналізм парламентарів. Уважаємо, що негатив виборчої кампанії полягав у втраті інтересу до волевиявлення, у мажоритарній складовій, тому доцільно говорити про відмову від мажоритарної складової, ліквідацію корупційних ризиків у виборчому законодавстві. Потрібно запровадити пропорційну систему за відкритими списками в парламент. Результати за мажоритарними округами все ж таки змінюють передислокацію політичних сил у майбутній Верховній Раді України. Позитивним моментом була б заборона платної політичної реклами. Деякі політичні партії запропонували також відмовитися від оприлюднення соціологічних результатів за три тижні до виборів, аргументуючи це маніпулюванням свідомістю виборців.

Останні виборчі кампанії свідчать про гостру конкуренцію в Україні окремих політичних лідерів та груп великого бізнесу, унаслідок чого послабилася роль ідеологічних партій і посилилася роль іменних блоків. Причому об'єднання в блоки призвело до втрати політичної значущості деяких партій. Тому в політико-географічному аспекті вплив більшості сучасних партій є локальним. І лише підтримка кількох партій в Україні має регіональне і міжрегіональне поширення, що мало сприяє формуванню в державі цілісної системи регіональної взаємопов'язаності [1].

Очевидно, що саме партії повинні відігравати важливу роль у процесі вдосконалення політичної системи. Станом на 15 квітня 2015 р. в Україні зареєстровано 242 політичні партії. Водночас така кількість не гарантує повноцінного представлення інтересів усіх соціальних груп, адже реальний вплив партія отримує з присутністю її членів у парламенті. Відповідно, не враховано широкий спектр інтересів суспільства. Диспропорції геопросторової організації політичної сфери багато в чому визначені нестабільністю виборчої системи, неефективною роботою мережі політичних осередків, більшість із яких є пасивними, нечисленими, не ведуть постійної активної діяльності (здебільшого активізуються лише в період передвиборчої кампанії) і тому не мають вагомої сфери впливу на електорат. З цього випливає висновок, що потрібно налагодити діяльність мережі первинних партійних осередків, а також уникати практики їхнього нерівномірного розміщення в регіонах України. Позитивною рисою формування партійно-політичної системи в Україні мало бути б те, що створення партій ініційоване населенням, а не впливовими політичними групами чи окремими політиками. Політичним партіям потрібно позбутися олігархічного впливу, який до кінця не дає змоги послідовно реалізувати програми. Доцільними були б зміни на законодавчому рівні щодо запровадження державного фінансування політичних партій. Певна кількість партій із вимогами часу повинна припинити свою діяльність на політичній арені, адже вони пропагують локалізовані ідеї для обмеженої кількості електорату. Необхідною умовою оптимізації партійно-політичної системи мають виступати політичні партії з домінуванням загальнонаціонального характеру без полярних ідеологічних засад. Значна частина партій зі спільними засадами повинна об'єднатись насамперед навколо проблематики соціально-економічного спрямування. Реалізація такого принципу приведе до збалансування регіональних інтересів і консолідації українського суспільства.

Загальнодержавні політичні процеси дають підстави стверджувати, що партійно-політична система України перебуває у фазі становлення, а її формування відстає від багатьох інших загальносуспільних процесів. Отже, проблематика впливу політичних партій потребує подальшого вивчення (у тім числі географічною наукою) оскільки просторове відображення електорального впливу політичних партій розкриває різні проблеми територіально-політичної неконсолідованості українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Дністрянський М. С.* Політична географія та геополітика України : навч. посібник / М. С. Дністрянський. – Тернопіль : Богдан, 2010. – 344 с.
2. *Миронюк В. М.* Електоральна географія регіону (на матеріалах галицьких областей) : дис. на здобуття наукового ступеня канд. геогр. наук : 11.00.02 / Василь Миколайович Миронюк; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2002. – 163 с.

3. Олійник Я. Б. Електоральна географія – новий напрямок суспільної географії в Україні / Я. Б. Олійник, В. Б. Шишацький // Економічна і соціальна географія. – К., 2002. – Вип. 53. – С. 12–21.
4. Омельченко Н. В. Особливості методики суспільно-географічного дослідження електоральної поведінки населення великого міста / Н. В. Омельченко // Регіон – 2013: стратегія оптимального розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф.; 7–8 листопада 2013 р. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – С. 323–325.
5. Склярська О. І. Політико-географічні процеси в Закарпатській і Чернівецькій областях : монографія / О. І. Склярська. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 242 с.
6. Хан С. А. Електоральна географія Криму : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. геогр. наук: 11.00.02 – економічна та соціальна географія / С. А. Хан. – Одеса, 1999. – 20 с.
7. Шведа Ю. Р. Політичні партії у виборах : теорія та практика виборчої кампанії : навч.-метод. посібник / Ю. Р. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.
8. Яценко Б. П. Політична географія і геополітика : навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Браїчевський [та ін.]; [за ред. Б. П. Яценка]. – К. : Либідь, 2007. – 255 с.
9. Центральна виборча комісія : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.cvk.gov.ua>

REFERENCES

1. Dnistrianskyi, M. S. (2010). *Politychna heohrafiia ta heopolityka Ukrainy*. Ternopil: Bohdan, 344 pp. (in Ukrainian).
2. Myroniuk, V. M. (2002). *Elektoralna heohrafiia rehionu (na materialakh halyskykh oblastei)* (Unpublished doctoral dissertation: 11.00.02). Lviv, 163 pp. (in Ukrainian).
3. Oliynyk, Ya. B., & Shyshatskyi, V. B. (2002). Elektoralna heohrafiia – novyi napriamok suspilnoi heohrafiї v Ukraini. *Ekonomichna i sotsialna heohrafiia*, 53, 12–21 (in Ukrainian).
4. Omelchenko, N. V. (2013). Osoblyvosti metodyky suspilno-heohrafichnoho doslidzhennia elektoralnoi povedinky naselennia velykoho mista. *Proceedings from: Rehion – 2013: stratehiia optimalnoho rozvytku*. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 323–325 (in Ukrainian).
5. Skliarska, O. I. (2011). *Polityko-heohrafichni protsesy v Zakarpatskii i Chernivetskii oblastiakh*. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 242 pp. (in Ukrainian).
6. Khan, Ye. A. (1999). *Elektoralna heohrafiia Krymu* (avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata heohrafichnykh nauk: 11.00.02). Odesa, 20 pp. (in Ukrainian).
7. Shveda, Yu. R. (2012). *Politychni partii u vyborakh: teoriia ta praktyka vyborchoi kampanii*. Kyiv: Znannia, 373 pp. (in Ukrainian).
8. Yatsenko, B. P., Stafiiichuk, V. I., Braichevskiy Yu. S., & Borodiienko, O. V. (2007). *Politychna heohrafiia i heopolityka*. Kyiv: Lybid, 255 pp. (in Ukrainian).
9. *Tsentralna vyborcha komisiia*, available at: <http://www.cvk.gov.ua> (in Ukrainian).

Стаття: надійшла до редакції 21.07.2015
доопрацьована 10.10.2015
прийнята до друку 15.10.2015

**GEOGRAPHY OF UKRAINIAN POLITICAL PARTIES INFLUENCE
ACCORDING TO THE RESULTS OF PARLIAMENTARY ELECTIONS 2014**

Taras Kozak

*Ivan Franko National University of Lviv,
P. Doroshenko Str., 41, UA – 79000 Lviv, Ukraine*

On the base of literary sources, the gist of political influence in geographical realities was specified. The role of electoral support as the basis for impact was examined. A considerable importance of political parties' impact on the territorial-political structure of the society, its unity and stability were outlined. Spatial conformity with a law of people's behaviour in connection with the election to the legislative body of state power of Ukraine was explored. The results of the emergency parliamentary election to Verkhovna Rada of Ukraine 2014 in the context of the geographical impact of political parties of Ukraine were analysed. The peculiarities of voters division for parties among rural and urban population were elucidated. Positive and negative tendencies of election campaign were found out. The recommendations for harmonisation of party and political system were suggested.

Key words: election, influence, electoral support, constituency, party-political system, political party.